

Dědické řízení

Soud v řízení o dědictví neřeší (není oprávněn řešit) případný spor mezi účastníky o tom, zda věc, právo nebo jiná majetková hodnota, popřípadě dluh skutečně patřily zůstaviteli; zjistí-li, že sepsání věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty do aktiv dědictví nebo dluhu do pasiv dědictví je po skutkové stránce mezi dědici sporné, soud se omezí - aniž by prováděl jakékoliv dokazování k odstranění této spornosti nebo aniž by již provedené důkazy v tomto směru vůbec hodnotil - jen na zjištění spornosti a při určení obvyklé ceny majetku, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví (výše jeho předlužení) k nim nepřihlíží. Není-li soud oprávněn v dědickém řízení řešit spor mezi účastníky o skutkový základ rozsahu aktiv a pasiv dědictví (společného jmění manželů), pak z toho mimo jiné logicky plyne, že se v tomto řízení neprokazují shodná tvrzení účastníků o tom, zda určitá věc nebo jiná majetková hodnota, popřípadě dluh patřily zůstaviteli. Stejně jako soud vychází z rozporných tvrzení účastníků (a omezí se v tomto případě jen na "zjištění spornosti"), není důvodu, aby nevzal za svá shodná tvrzení účastníků.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 3326/2013, ze dne 26.2.2015)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobců a) V. P., b) N. B., c) I. B., všech zastoupených JUDr. J.V., advokátem se sídlem v L., a d) V. S., proti žalované Oblastní charitě Liberec se sídlem v L., zastoupené Mgr. S.M., advokátem se sídlem v Ch., o určení vlastnického práva, vedené u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 25 C 91/2002, o dovolání žalobců a), b) a c) proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 21. března 2012 č.j. 73 Co 7/2011-99, tak, že dovolání žalobců a), b) a c) se zamítá.

Z odůvodnění:

Žalobkyně V. B., a žalobkyně d) se žalobou podanou u Okresního soudu v Liberci dne 28.2.2002 proti Oblastní charitě v Chrastavě, a "České republice - Okresnímu úřadu Liberec" domáhaly, aby bylo určeno, že "darovací smlouva ze dne 16.7.1999 mezi zemřelou F. K. a Oblastní charitou Chrastava ohledně daru částky 243.667,50 Kč jest neplatná" a že "darovací smlouva uzavřená mezi zemřelou F. K. a Oblastní charitou Chrastava ohledně částky 50.000,- Kč ze dne 21.3.1999 je neplatná", a aby bylo žalovaným uloženo žalobkyním "jako oprávněným dědičkám vydat dědictví ve výši určené v řízení o dodatečném projednání dědictví vedeném Okresním soudem v Liberci pod sp zn. 35 D 579/99". Žalobu odůvodnily zejména tím, že jsou dcerami M. K., který zemřel dne 14.3.1999, a že řízení o dědictví po něm bylo zastaveno a zůstavitelův nepatrný majetek byl vydán pozůstalé manželce F. K. Otec žalobkyň M. K. ještě za svého života kupní smlouvou ze dne 26.10.1994 prodal "dům s pozemky a příslušenstvím v k.ú. Ch." za kupní cenu 400.000,- Kč, která byla uložena na "vkladní knížku vedenou Českou spořitelnou a.s. - pobočka Chrastava". Ačkoliv "výnos kupní ceny jako vlastnictví zemřelého M. K. v dědickém řízení nebyl projednán a vlastnický na F. K. nemohl přejít", darovala F. K. Oblastní charitě Chrastava "výnos z kupní ceny ve výši 243.657,50 Kč (správně 243.667,50 Kč) dne 16.7.1999 a 50.000,- Kč dne 21.3.1999"; F. K. zemřela dne 26.9.1999 a dědictví po ní připadlo státu jako odúmrtí. Žalobu proti státu žalobkyně podaly "z opatrnosti" a "pro běh promlčecích lhůt" a současně podaly také "návrh na dodatečné projednání dědictví po zemřelém F. K."

Podáním ze dne 29.6.2005 V. B. a žalobkyně d) sdělily soudu, že "dodatečné projednání dědictví po

M. K., vedené pod sp. zn. 35 D 464/2001, bylo ukončeno zastavením s tím, že majetek nebyl shledán", a tedy že dědické řízení "bude možno otevřít pouze na základě výsledku řízení před Okresním soudem v Liberci" v této projednávané věci. Dalším podáním ze dne 21.12.2006 změnila žalobu tak, že požadovaly, aby bylo určeno, že "M. K., zemřelý dne 14.3.1999, byl ke dni 14.3.1999 vlastníkem částky 293.657,50 Kč".

Okresní soud v Liberci - poté, co usnesením ze dne 18.1.2006 č.j. 25 C 91/2002-15 rozhodl, že v řízení bude pokračováno s Oblastní charitou Liberec na místě Oblastní charity v Chrastavě, která byla ke dni 31.12.2005 zrušena a jejíž "jmění, závazky a pohledávky" přešly na Oblastní charitu Liberec - rozsudkem ze dne 11.1.2007 č.j. 25 C 91/2002-27 připustil navrženou změnu žaloby, určil, že "M. K., zemřelý dne 14.3.1999, byl ke dni 14.3.1999 vlastníkem částky 293.657,50 Kč", žalobu o určení, že "M. K., zemřelý dne 14.3.1999, byl ke dni 14.3.1999 vlastníkem částky 293.657,50 Kč", vůči žalované České republice zamítl a rozhodl, že V. B. a žalobkyni d) se proti žalované nepřiznává "právo na náhradu nákladů řízení", že V. B. a žalobkyně d) a Česká republika - Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových" nemají "vůči sobě právo na náhradu nákladů řízení" a že žalovaná je povinna zaplatit "České republice, na účet Okresního soudu v Liberci", na náhradě nákladů řízení 178,- Kč. Soud prvního stupně zjistil, že F. K. darovala Oblastní charitě v Chrastavě částku 50.000,- Kč a později ještě částku 243.667,50 Kč, které byly jako "hotovost nalezeny při větším úklidu" prováděném po úmrtí M. K. v místnosti, jež užívala v ubytovacím zařízení Charity F. K. a v níž žila od roku 1995 s M. K., a o kterých se F. K. vyjádřila tak, že "pocházejí z prodeje domku". Protože "předmětné částky pocházely z prodeje domku ve vlastnictví" M. K., a protože tedy "tyto peníze byly jeho vlastnictvím v den jeho úmrtí", je žaloba proti žalované důvodná. Ve vztahu k České republice - Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, územnímu pracovišti v Ústí nad Labem, soud prvního stupně žalobu zamítl, když dovedl nedostatek pasivní legitimace "z hlediska určení vlastnictví předmětné částky ke dni úmrtí pana K."

K odvolání žalované Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci usnesením ze dne 29.6.2009 č.j. 73 Co 341/2009-42 zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku, kterým bylo žalobě vyhověno, ve výroku o náhradě nákladů řízení mezi V. B., žalobkyní d) a žalovanou a ve výroku o povinnosti žalované nahradit státu náklady řízení a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení; současně vyslovil, že rozsudek soudu prvního stupně "ve zbývajícím rozsahu" ve vztahu mezi V. B., žalobkyní d) a žalovanou a "ve vztahu mezi V. B., žalobkyní d) a Českou republikou - Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových" zůstává "nedotčen". Odvolací soud vytknul soudu prvního stupně, že "změnu žalobního návrhu provedenou písemným podáním doručeným soudu mimo nařízené jednání nedoručil účastníkům do vlastních rukou, a to ani v průběhu nařízeného jednání", a že věc "projednal a rozhodl v rozsahu změněného žalobního petitu, aniž by dříve rozhodl o uplatněné změně návrhu, když o změně návrhu rozhodl až ve výroku rozsudku, kterým zároveň rozhodl ve věci samé", a dospěl k závěru, že, "dokud soud nerozhodl o uplatněné změně návrhu, nemohl pokračovat v řízení o původním návrhu, ale nemohl samozřejmě vést řízení o návrhu změněném", a že tedy soud prvního stupně "zatížil řízení procesní vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci", jejíž nápravu nemohl zjednat, neboť by v odvolacím řízení rozhodoval poprvé o nově uplatněném nároku.

Okresní soud v Liberci poté rozsudkem ze dne 29.10.2009 č.j. 25 C 91/2002-48 určil, že "M. K., zemřelý dne 14.3.1999, byl ke dni 14.3.1999 vlastníkem částky 293.657,50 Kč", a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit V. B. a žalobkyni d) na náhradě nákladů řízení 12.300,- Kč k rukám advokáta JUDr. Jana Vodičky a že žalovaná je povinna zaplatit "České republice, na účet Okresního soudu v Liberci" na náhradě nákladů řízení 178,- Kč Soud prvního stupně z provedených důkazů zjistil, že "manželé K. využívali možnosti bydlení v zařízení žalované od roku 1995" a že k uzavření darovacích smluv ze dne 21.3.1999 na částku 50.000,- Kč a ze dne 16.7.1999 na částku 243.657,50 Kč došlo "poté, kdy ošetřovatelka našla při úklidu v místnosti, kterou obývala paní K., větší částku

v hotovosti", přičemž "předmětná hotovost byla nalezena po úmrtí pana K." a paní K. uvedla, že "se jedná o peníze za dům, který prodal její manžel", a uzavřel, že "předmětné částky pocházely z prodeje domu, který byl vlastnictvím M. K.", a tedy že "i peníze z výtěžku prodeje domu byly jeho vlastnictvím". Podle soudu prvního stupně "ve vztahu k řešení dědictví" žaloba o určení vlastnictví "nepostrádá naléhavý právní zájem" a žalovaný, který "může nebo mohl" disponovat předmětnými penězi, "je pasivně legitimovaným účastníkem".

K odvolání žalované Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci - poté, co usnesením ze dne 6.10.2011 č.j. 73 Co 7/2011-69 rozhodl, že v řízení bude na místě V. B. pokračováno se žalobci a), b) a c) jako "jejími procesními nástupci", neboť V. B. dne 20.4.2010 zemřela, řízení o dědictví bylo usnesením Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 15.12.2010 č.j. 34 D 1166/2010-23 "ve smyslu ustanovení § 175h odst.1 občanského soudního řádu zastaveno" a žalobci a), b) a c) "by přicházeli v úvahu jako dědici ze zákona" - rozsudkem ze dne 21.3.2012 č.j. 73 Co 7/2011-99 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl, a rozhodl, že žalobci jsou povinni zaplatit společně a nerozdílně na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů žalované 34.420,- Kč k rukám advokáta Mgr. Stanislava Munzara a na náhradě nákladů řízení "České republice - Okresnímu soudu v Liberci" 178,- Kč. Poté, co žalobci (na výzvu soudu) sdělili, že naléhavý právní zájem na požadovaném určení spočívá v tom, aby "mohla být tato částka projednána v dodatečném projednání dědictví po panu K., kde bude rozhodnuto o případných dědických podílech na této částce", odvolací soud nejprve dovedl, že mezi žalobci "jako jedinými známými dědici M. K. neexistuje žádný spor o aktivech dědictví, respektive o nově objeveném majetku zůstavitele", a tedy že žalobcům "nic nebrání postupovat v souladu s ustanovením § 175x občanského soudního řádu" a ohledně finanční částky 293.657,50 Kč "navrhnout dodatečné projednání dědictví". Oproti soudu prvního stupně uzavřel, že žalobci nemají "žádný právní zájem" na požadovaném určení, neboť jim nemůže dojít "k vyřešení otázky, co patří do aktiv dědictví po zemřelém M. K., když tato aktiva jsou mezi dědici zemřelého zcela nesporná", když soudním rozhodnutím by "nedošlo k žádnému ujištění práva žalobců jako dědiců po M. K." a když určovací výrok soudu by ani "nijak neovlivnil postavení žalobců vůči žalovanému". Odvolací soud dodal, že, chtěli-li se žalobci žalobou bránit proti tomu, že finanční hotovost patřící do dědictví byla převedena neplatně na žalovaného, "mohli svá tvrzená práva proti žalovanému uplatnit žalobou na plnění".

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podali žalobci a), b) a c) dovolání. Dovolatelé odmítli názor odvolacího soudu, podle kterého "jedinou podmínkou dodatečného projednání dědictví je absence sporu mezi dědici o existenci majetku", dovozují, že podmínkou dodatečného projednání dědictví je "skutečná, reálná existence tohoto majetku", který soud zjistí, a že tedy odvolací soud "nezohledňuje", že majetek v podobě finančních prostředků "fyzicky neexistuje", a že proto tento nově vyšlý majetek nelze v dědickém řízení projednat, a uzavírají, že "není možno provést dodatečné projednání dědictví, dokud nebude zjištěna existence majetku". Žalobci a), b) a c) dále poukazují na to, že řízení o návrhu na dodatečné projednání dědictví ohledně částky 293.667,50 Kč "jako dodatečně najevo vyšlého majetku zemřelého" bylo usnesením Okresního soudu v Liberci č.j. 35 D 464/2002-31 zastaveno s tím, že "nebyl zjištěn žádný další majetek zůstavitele", a že "o existenci majetku spor existuje", nikoliv mezi dědici navzájem, ale mezi dědici a žalovaným, který na základě darovacích smluv s majetkem disponuje, a namítají, že tu dochází ke "střetu dvou právních norem", a to "práva na dodatečné projednání dědictví a práva na podání určovací žaloby, respektive odůvodnění naléhavého právního zájmu", že naléhavý právní zájem na požadovaném určení je dán už tím, že řízení o dodatečné projednání dědictví bylo zastaveno a že tedy pro ně "určovací žaloba představuje jediný možný způsob domáhání se svého práva". Dovolatelé nesouhlasí ani s názorem odvolacího soudu o tom, že by se mohli domáhat po žalované svých práv žalobou o splnění povinnosti, neboť, nebylo-li dodatečně projednáno dědictví, "nesvědčí jim žádný právní titul nabytí vlastnictví předmětných finančních prostředků", a "nejsou tak aktivně legitimováni". Dovolatelé navrhli, aby dovolací soud zrušil napadený rozsudek a aby věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu

řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31.12.2012 (dále jen "o.s.ř."), neboť dovoláním je napaden rozsudek odvolacího soudu, který byl vydán přede dnem 1.1.2013 (srov. Čl. II bod 7 zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnými osobami (účastníky řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř. a že jde o rozsudek, proti kterému je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř. dovolání přípustné, přezkoumal napadený rozsudek ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Z hlediska skutkového stavu bylo v projednávané věci (mimo jiné) zjištěno, že řízení o dědictví po M. K., zemřelém dne 14.3.1999, v němž byla předložena "pravděpodobně vlastnoruční" závěť zůstavitele ze dne 1.5.1984, kterou odkázal "veškerý svůj majetek" manželce F. K., bylo usnesením Okresního soudu v Liberci ze dne 18.5.1999 č.j. D 579/99-10 zastaveno s tím, že nepatrný zůstavitelův majetek bude vydán "pozůstalé manželce". M. K. byl "výlučným" vlastníkem nemovitostí (v žalobě označených jako "dům s pozemky a příslušenstvím v k.ú. Ch."), které kupní smlouvou ze dne 26.10.1994 prodal za kupní cenu ve výši 400.000,- Kč. Podle výpovědi svědka M. K. byla po smrti M. K. nalezena v místnosti, již užívala v ubytovacím zařízení žalované (její právní předchůdkyně) F. K. a v níž žila s M. K., "větší částka peněz v hotovosti", o které se F. K. vyjádřila tak, že "pocházejí z prodeje domku"; z těchto peněz, které byly po smrti M. K. zřejmě uloženy na vkladní knížku "s názvem F. K.", F. K. darovala žalované (její právní předchůdkyni) částku 50.000,- Kč (darovací smlouvou ze dne 21.3.1999) a částku 243.667,50 Kč (darovací smlouvou ze dne 16.7.1999). Manželka zůstavitele F. K. zemřela dne 26.9.1999 a usnesením Okresního soudu v Liberci ze dne 4.5.2000 č.j. D 1503/99-25 bylo potvrzeno, že její majetek připadl "státu" jako tzv. odúmrtí, neboť nezanechala zákonné dědice a dědic ze závěti ze dne 1.5.1984 (její manžel M. K.) již zemřel. Návrhem ze dne 28.2.2002 se dcery zůstavitele M. K. V. B. a žalobkyně d) domáhaly, aby v řízení o dědictví po M. K. byl projednán (jako nově najevo vyšlý majetek zůstavitele) "výnos kupní ceny" z prodeje nemovitosti", který byl uložen na vkladní knížku zemřelého č. 12-210321-9 vedenou u České spořitelny, a.s., a který F. K. posléze darovala Oblastní charitě v Chrástavě. Okresní soud v Liberci usnesením ze dne 17.7.2002 č.j. 35 D 464/2002-31 řízení o tomto návrhu zastavil; dospěl k závěru, že zůstavitel "ke dni svého úmrtí nevlastnil vklad na této vkladní knížce", neboť vkladní knížka nebyla "ke dni úmrtí zůstavitele vedena" a byla založena "s názvem F. K." až po zůstavitelově smrti dne 5.5.1999. Za uvedeného stavu věci se žalobci domáhají, aby bylo určeno, že "M. K., zemřelý dne 14.3.1999, byl ke dni 14.3.1999 vlastníkem částky 293.657,50 Kč".

Podle ustanovení § 80 písm. c) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů účinném do 31.12.2013 (dále jen "OSŘ"), žalobou (návrhem na zahájení řízení) lze uplatnit, aby bylo rozhodnuto o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem.

Předpoklad úspěšnosti žaloby o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není [určovací žaloby ve smyslu ustanovení § 80 písm.c) OSŘ], po procesní stránce spočívá v tom, že účastníci (žalobci a žalovaní) mají věcnou legitimaci a že na požadovaném určení je naléhavý právní zájem. Věcnou legitimaci v řízení o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, má ten, kdo je účasten právního vztahu nebo práva, o něž v řízení jde, nebo jehož právní sféry se sporný právní vztah nebo sporné právo týká (srov. například právní názor uvedený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 3.4.2002 sp. zn. 21 Cdo 679/2001, který byl uveřejněn pod č. 77 v časopisu Soudní judikatura, roč. 2002). Naléhavý právní zájem na požadovaném určení pak vyjadřuje způsob právní ochrany, které se má dostat soudním rozhodnutím tomu, kdo má v řízení o určovací žalobě aktivní věcnou legitimaci, a

to vůči tomu, kdo je k požadovanému určení pasivně věcně legitimován.

Ve věci určení, že zůstavitel byl (v době smrti) vlastníkem věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty, je věcně legitimován - jde-li o majetek, který přechází na právní nástupce zůstavitele děděním - jen ten, kdo se stal zůstavitelovým dědicem, popřípadě kdo je jeho právním nástupcem, neboť pouze v tomto případě se řízení o určovací žalobě týká (může týkat) jeho práv (právní sféry).

Dědicem zůstavitele se rozumí ten, komu soud v usnesení o dědictví (vydaném podle ustanovení § 175q odst.1 OSŘ) potvrdil nabytí dědictví jako jedinému dědici nebo nabytí dědictví podle dědických podílů, popřípadě kdo byl (jako dědic) účastníkem soudem schválené dohody o vypořádání dědictví. V případě, že řízení o dědictví dosud nebylo (ve smyslu ustanovení § 175s odst.1 OSŘ) skončeno, pokládá se za zůstavitelova dědice ten, komu svědčí některý z důvodů dědění, kdo byl soudem v řízení o dědictví vyrozuměn o svém dědickém právu a kdo dědictví ve stanovené lhůtě neodmítl, popřípadě je nemůže z důvodů uvedených v ustanovení § 465 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů účinných do 31.12.2013 (dále jen "obč. zák.") odmítnout, to vše za předpokladu, že v řízení o dědictví nedošlo (ve smyslu ustanovení § 175k odst.1 a 2 OSŘ) ke sporu o jeho dědické právo, popřípadě že spor o jeho dědické právo byl již vyřešen. Výroky usnesení soudu vydané v řízení o dědictví, které se týkají dědického práva (stanoví, kdo je zůstavitelovým dědicem), jsou závazné pro každého (srov. například právní názor uvedený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.1.2006 sp. zn. 30 Cdo 2953/2004 nebo v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26.8.2008 sp. zn. 21 Cdo 1240/2007, který byl uveřejněn pod č. 7 v časopise Soudní judikatura, roč. 2009) a otázka, kdo je dědicem zůstavitele, nemůže být posuzována v jiném než dědickém řízení, a to ani jako otázka předběžná.

Zastaví-li soud řízení o dědictví podle ustanovení § 175h odst.1 OSŘ proto, že zůstavitel nezanechal majetek, nebo podle ustanovení § 175h odst.2 OSŘ, neboť zůstavitel zanechal majetek nepatrné hodnoty, který se vydává tomu, kdo se postaral o pohřeb, nezkoumá při svém rozhodování dědické právo; účastníkem řízení o dědictví je proto pouze ten, kdo se postaral o zůstavitelův pohřeb. Dědickým právem se soud nezabývá ani tehdy, zamítá-li návrh na dodatečné provedení řízení o dědictví podaný podle ustanovení § 175x OSŘ (popřípadě zastaví-li řízení o dodatečném projednání zůstavitelova majetku vedené ve smyslu ustanovení § 175x OSŘ), jestliže bylo zastaveno již "původní" řízení o dědictví podle ustanovení § 175h odst.1 nebo 2 OSŘ, popřípadě zastavuje-li řízení o dědictví podle ustanovení § 175h odst.2 OSŘ proto, že zůstavitel zanechal majetek (zjištěný v "původním" řízení a "dodatečně objevený") celkově jen nepatrné hodnoty.

V projednávané věci bylo řízení o dědictví po M. K. usnesením Okresního soudu v Liberci ze dne 18.5.1999 č.j. D 579/99-10 zastaveno podle ustanovení § 175h odst.2 OSŘ a usnesením Okresního soudu v Liberci ze dne 17.7.2002 č.j. 35 D 464/2002-31 bylo zastaveno také řízení o návrhu V. B. a žalobkyně d) na projednání majetku, který se (podle jejich názoru) objevil po skončení "původního" dědického řízení. I když oběma (zřejmě) svědčí dědický titul ze zákona, bylo tu rozhodující, že v řízení o dědictví nebylo dědické právo po M. K. zkoumáno a že v jiném než v řízení o dědictví ani posuzováno být nesmí. V. B. a žalobkyně d) tedy nebyly k požadovanému určení zůstavitelova vlastnictví věcně legitimovány; ostatně, žalobci a), b) a c) rovněž nemají potřebnou věcnou legitimaci, jestliže také řízení o dědictví po V. B., zemřelé dne 20.4.2010 bylo usnesením Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 15.12.2010 č.j. 34 D 1166/2010-23 podle ustanovení § 175h odst.1 OSŘ zastaveno.

Opačný názor nelze úspěšně dovozovat ani z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 6.10.2004 sp. zn. 22 Cdo 1826/2004, na který dovolatelé poukazují, neboť Nejvyšší soud se v tomto rozhodnutí zabýval otázkou naléhavého právního zájmu na požadovaném určení žalobkyně, o jejímž dědickém právu po zůstavitelce již bylo v dědickém řízení rozhodnuto; závěry vyslovené v tomto rozhodnutí proto nelze aplikovat na posuzovaný případ.

S názorem dovolatelů, podle kterých představuje jimi požadované určení "jediný možný způsob domáhání se jejich práva" (tj. získání alespoň části peněžní částky, kterou M. K. vlastnil v době své smrti), nelze souhlasit.

V řízení o dědictví soud zjistí zůstavitelův majetek a jeho dluhy a provede soupis aktiv a pasiv dědictví (srov. § 175m větu první OSŘ). Na podkladě zjištění zůstavitelova majetku a jeho dluhů (a provedeného soupisu aktiv a pasiv) soud určí obvyklou cenu majetku, výši dluhů a čistou hodnotu dědictví, popřípadě výši jeho předlužení v době smrti zůstavitele (§ 175o odst. 1 OSŘ). Uvedeným postupem - jak vyplývá z ustanovení § 175m věty druhé OSŘ - není dotčeno ustanovení § 175k odst.3 OSŘ, podle něhož, jsou-li aktiva a pasiva mezi účastníky sporná, omezí se soud jen na zjištění jejich spornosti a při určení obvyklé ceny majetku, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví, popřípadě výše jeho předlužení, k nim nepřihlíží.

Protože řízení o dědictví lze zahájit i bez návrhu, je soud povinen v něm provést i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu věci, než byly účastníky navrhovány (srov. § 120 odst.2 OSŘ). Soud může vzít i v řízení o dědictví za svá skutková zjištění též shodná tvrzení účastníků (srov. § 120 odst. 4 OSŘ). Při zjišťování, zda a jaký majetek či dluhy zůstavitel zanechal, soud vychází ze skutkových zjištění, která posoudí podle právních předpisů, a do aktiv a pasiv dědictví sepíše jen takový majetek (dluh), o němž bylo zjištěno (jak po stránce skutkové, tak i po stránce právní), že patřil zůstaviteli. Při uvedeném postupu soud musí - i když v řízení o dědictví lze provést i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu věci, než byly účastníky navrhovány - současně přihlížet k tomu, že u těch aktiv nebo pasiv, která jsou mezi dědici sporná, se smí omezit jen na zjištění spornosti. Uvedené ve svých důsledcích znamená, že soud se u sporných aktiv a pasiv v řízení o dědictví omezuje jen na zjištění jejich spornosti a že tedy nesmí provádět další (jiné) dokazování, kterým by tato spornost mohla být odstraněna (a to i kdyby bylo účastníky navrhováno) a které by tak mohlo sloužit jako skutkový základ pro právní posouzení, zda sporné majetkové hodnoty nebo dluhy skutečně zůstaviteli patřily. Ustanovení § 175k odst.3 OSŘ uvedeným způsobem omezuje (limituje) v dědickém řízení užití obecného ustanovení § 120 OSŘ, k němuž je ve vztahu speciality.

Z uvedeného vyplývá, že soud v řízení o dědictví neřeší (není oprávněn řešit) případný spor mezi účastníky o tom, zda věc, právo nebo jiná majetková hodnota, popřípadě dluh skutečně patřily zůstaviteli; zjistí-li, že sepsání věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty do aktiv dědictví nebo dluhu do pasiv dědictví je po skutkové stránce mezi dědici sporné, soud se omezí - aniž by prováděl jakékoliv dokazování k odstranění této spornosti nebo aniž by již provedené důkazy v tomto směru vůbec hodnotil - jen na zjištění spornosti a při určení obvyklé ceny majetku, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví (výše jeho předlužení) k nim nepřihlíží. Není-li soud oprávněn v dědickém řízení řešit spor mezi účastníky o skutkový základ rozsahu aktiv a pasiv dědictví (společného jmění manželů), pak z toho mimo jiné logicky plyne, že se v tomto řízení neprokazují shodná tvrzení účastníků o tom, zda určitá věc nebo jiná majetková hodnota, popřípadě dluh patřily zůstaviteli. Stejně jako soud vychází z rozporných tvrzení účastníků (a omezí se v tomto případě jen na "zjištění spornosti"), není důvodu, aby nevzal za svá shodná tvrzení účastníků. Judikatura soudů proto již dříve dospěla k závěru, že v řízení o dědictví soud při zjišťování zůstavitelova majetku a jeho dluhů vychází ze shodných tvrzení účastníků, která poskytují spolehlivý základ pro právní posouzení, zda určitá věc nebo jiná majetková právo, popřípadě dluh patřily zůstaviteli (srov. například právní názor uvedený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2.3.1999 sp. zn. 21 Cdo 1982/98, které bylo uveřejněno pod č. 57 v časopise Soudní judikatura, roč. 1999); popsany postup platí obdobně také v řízení o dědictví prováděném podle ustanovení § 175x OSŘ (dodatečně) proto, že se po skončení "původního" řízení o dědictví objevil "nějaký zůstavitelův majetek, popřípadě i dluh".

Jestliže se dovolatelé domnívají, že zůstavitel M. K. zanechal (v době své smrti vlastnil) v hotovosti peněžitou částku 293.667,50 Kč získanou z prodeje svých nemovitostí, měli se správně - kdyby

opravdu chtěli nabýt alespoň část dědictví - domáhat, aby soud ve smyslu ustanovení § 175x OSŘ provedl o tomto majetku "dodatečné" řízení o dědictví. V případě, že by bylo - výše popsáním postupem - zjištěno, že zůstavitel zanechal takový majetek, je nepochybné, že by již nebyly splněny předpoklady pro zastavení řízení o dědictví podle ustanovení § 175h odst.2 OSŘ a že by v řízení o dědictví nutně muselo být zkoumáno také to, komu svědčí po zůstaviteli M. K. dědické právo. Dovolatelé měli (a mohli) svůj požadavek na projednání dědictví po zůstaviteli M. K. prosazovat také za využití opravných prostředků, aniž by se nutně museli řídit zjevně chybným poučením obsaženým v usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 17.7.2002 č.j. 35 D 464/2002-31, podle kterého "proti usnesení o zastavení řízení není odvolání přípustné", a aniž by současně náležitě zhodnotili rovněž to, že uvedené usnesení dosud nebylo (alespoň podle obsahu spisu Okresního soudu v Liberci zn. 35 D 464/2002) doručeno účastníkům dědického řízení. Ostatně, v usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 17.7.2002 č.j. 35 D 464/2002-31 se hovoří o tom, že nebyl zjištěn majetek zůstavitele v podobě "vkladu na vkladní knížce", zatímco majetkem představovaným peněžní částkou na hotovosti, jež měla být (podle svědka M. K.) nalezena po smrti M. K. v místnosti, kterou užívala v ubytovacím zařízení žalované (její právní předchůdkyně) F. K. a v níž žila s M. K., se soud v řízení o dědictví dosud nezabýval.

Žaloba o určení, že "M. K., zemřelý dne 14.3.1999, byl ke dni 14.3.1999 vlastníkem částky 293.657,50 Kč", by byla na místě, jen kdyby šlo o aktivum dědictví, které by bylo ve smyslu ustanovení § 175k odst.3 OSŘ sporné mezi účastníky řízení o dědictví (mezi zůstavitelovými dědici) a kdyby požadovaným určením měla být tato spornost odstraněna; ve věci by ovšem byli legitimováni - jak vyplývá též z ustanovení § 175y odst.1 OSŘ - účastníci řízení o dědictví (dědici zůstavitele). O takový případ se však v projednávané věci nejedná, a proto lze souhlasit s odvolacím soudem v tom, že požadované určení není způsobilým právním prostředkem ochrany práv dovolatelů jako (možných) dědiců po M. K.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je - i když z poněkud nepřiléhavých důvodů - z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Protože nebylo zjištěno, že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen vadou uvedenou v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř. nebo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalobců a), b) a c) podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Dovolání](#)
- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)